

The Investigation of Professional Perception And Hopelessness Levels Of Computer And Instructional Technologies Pre-Service Teachers¹

Bahar DİNÇER², Süha YILMAZ³ & Cenk KEŞAN⁴

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the relationship between the perception toward the teaching profession and the hopelessness level of fourth grade students of the Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education, Computer And Instructional Technology Teacher Education Department and the factors these depend on. The study was conducted in the academic year 2013-2014 with 49 pre-service teachers. The "Perception Scale Towards the Teaching Profession" and the "Beck Hopelessness Scale" were used in this study. The arithmetic mean, t-test and one-way variance analysis (ANOVA) were applied for the statistical analysis of the perception score in normal distribution conditions, and the Mann-Whitney U test and Kruskal Wallis H test were applied for statistical analysis of hopelessness level, which did not achieve normal distribution conditions. According to the findings of the study, there is a significant negative correlation between the perception of the pre-service teachers toward the profession and their hopelessness level. It was determined that the perception of the pre-service teachers toward the profession and their hopelessness level did not show a meaningful difference according to gender, family income level and reasons for the selection of the profession.

Key Words: Perception, Professional perception, Hopelessness level

 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.12973/jesr.2015.51.11>

---

¹ This study was presented as oral presentation in "8th International Computer & Instructional Technologies Symposium" at Trakya University on 18- 20 September 2014

² PhD Student - Dokuz Eylül University, Institute of Educational Sciences, Department of Elementary Mathematics Teacher Education - bahardincer87@hotmail.com

³ Assist. Prof. Dr. - Dokuz Eylül University, Buca Faculty of Education, Department of Mathematics Education - suha.yilmaz@deu.edu.tr

⁴ Assist. Prof. Dr. - Dokuz Eylül University ,Buca Faculty of Education, Department of Mathematics Education - cenk.kesan@deu.edu.tr

INTRODUCTION

It is known that loving the teaching profession is a precondition for pre-service teachers, who study at the faculties for education in order to perform their profession successfully. The attitudes and perceptions of the teachers toward their profession are very important in terms of their performance (Erdem & Anılan, 2000). Teaching, which is without a doubt the most important factor of the education system, leads the professions that are capable of influencing students and thus society with all of its aspects. It is easy to understand that the teaching profession cannot be performed by everybody when we take into consideration the undertaken responsibility, social expectations, the qualifications and attitudes to be gained. The selection of the pre-service teachers, their pre-service education and the fact that they have to have proper qualifications prior to their assignment and their professional assessment are important issues for the education of teachers (Şimşek, 2005, 25).

In this context, the perceptions of the pre-service teachers with regard to their profession provide important hints on how they will conduct the profession. Perceptions are processes related to understanding and interpreting the information obtained by the person from their environment with their senses after they have collected and organized them (Eren, 2006, 69). According to İnceoğlu (2010, 68) perception is "The sensual information we get is related to the abstract/concrete objects in our external world."

Pre-service teachers' self-efficacy with regard to knowledge, skills and experience is important for providing efficient teaching services during their whole professional life. When we examine the studies conducted related to the self-efficacy of the teachers in the field of education, it is to be seen that teacher perception at the requested level results in academic success, better performance, a resistance power against problems faced during the teaching process, and is influential on the teaching methods (Tschannen, Moran & Hoy, 2001).

Soodak and Podell (1993) have asserted the opinion that the teachers with a high professional qualification perception in their professional skills show a positive attitude dealing with students who have difficulties with regard to learning. When we look at the literature, we see that teachers with a high self efficacy take care to develop a student focused approach by ensuring that the students give a meaning to the information. It is an important fact that the self efficacy of the teachers is related to their class management skills, the preference of the teaching methods and techniques selected for the students and their effort level shown for the success of the students (Gürol, Altunbaş & Karaaslan, 2010).

It is thought that it will be beneficial to examine the studies related to the hopelessness term in order to understand the hopelessness level, another subject of the study. Hope is a fact, which indicates that the future oriented feelings and expectations are positive and provides the fight against negative situations that will be faced. Hope provides that the individual believes that person can succeed and overcome the negative (Çelikel & Erkorkmaz, 2008). And hopelessness indicates the negative perspective of the future, decreased expectations, disbelief of good, and unwillingness (Ehtiyar & Üngüren, 2009). Stotland noted that hopelessness can be defined as negative expectations with regard to the future in a cognitive scheme. Therefore, a hopeless individual thinks that he/she will not succeed in any field, believes that he/she will not be able to achieve the targets important for him/her and, the worst, he/she will never be able to solve problems (Öngider, 1997). According to Adler (1994), persons with hope are persons who are able to speak with others

in an open hearted and comfortable way, are not shy, are able to establish easily reliable relations with their environment since they think that failure has features of a possibility and that failures can be compensated.

When we examine the relationship between education and hopelessness, it is to be seen in conducted studies that school problems are related to hopelessness (Kashani et al., 1991). Senemoğlu (1997) emphasizes that the teachers directly influence the development of the personality features of the students, prepare them for society and shape their future. From this perspective, it is to be understood that the teacher plays an important role in the student's hopefulness. With regard to the teachers, the notion of hope is not only a feeling that needs to be instilled in the students, but also is important for the teachers themselves. It is seen in Turkey that the problems faced by the teachers in dimensions like economic and social status negatively influence the viewpoint of the individuals performing this profession toward the future and their feelings related to the profession. By this influence, it is seen that the pre-service teachers become unable to prepare themselves for the profession sufficiently and encounter different adaptation problems (Ceyhan, 2004, 98).

It is thought that the research of the relationship between the perception of the pre-service teachers toward the teaching profession and their hopelessness level will be rather beneficial for developing desired behaviors of the pre-service teachers and observing the positive reflection of this on the students. At the same time, the examination of the factors related with the perception of the pre-service teachers toward the teaching profession and their hopelessness level is important with regard to conducting the professional assessment more comprehensively.

The purpose of this study is to determine the relationship between the perception toward the teaching profession and hopelessness levels of the last grade students of Dokuz Eylül University Faculty of Education, Computer and Instructional Technology Teacher Education Department and the factors these depend on. In order to achieve this target, answers for the following questions are sought after:

1. What are the perceptions of the pre-service teachers toward the teaching profession and their hopelessness level?
2. Do the perceptions of the pre-service teachers toward the teaching profession and their hopelessness level vary by gender?
3. Do the perceptions of the pre-service teachers toward the teaching profession and their hopelessness level vary by their place of residence?
4. Is there a statistically significant relation between the reasons for choosing the teaching profession and the perceptions of the pre-service teachers toward the teaching profession and their hopelessness level?

METHOD

The research model is a relational survey model among the quantitative patterns used in order to examine the relationship between the perception toward the teaching profession and hopelessness levels of pre-service teachers and the factors these depend on. The survey models are approaches which aim to reveal a status in the past or present as it is. The individual, object or other event subject of the study are defined as they are within their own conditions without any intervention (Karasar, 2003, 77).

Research Group

The research group of the study consists of 60 undergraduate students studying in the fourth grade in the academic year 2013-2014 at Dokuz Eylül University Buca Faculty of Education, Computer and Instructional Technology Teacher Education Department. The scales of 49 pre-service teachers are taken into the evaluation after the exclusion of the incomplete scales.

Data Collecting Tools

The "Perception Scale Toward the Teaching Profession" and the "Beck Hopelessness Scale" are used as the data collecting tools in the study. *Perception Scale Towards the Teaching Profession*. The scale was developed by Şişman and Acat (2003). The Cronbach's Alpha reliability coefficient of the scale is calculated to be 0.83 as a result of the analysis conducted on the data obtained from the pre-application. As a result of these applications, 8 items related to the social status of the teaching profession, 8 items related to the ethics field, 8 items related to the field knowledge, 7 items related to the professional formation and 6 questions related to the qualification of the pre-service teachers are selected as dimensions of this scale. It consists of 37 Likert-type items and all items range from 1- "I don't agree at all" to 5- "I fully agree." The minimal point of the scale is 38 and the maximal point is 190.

Beck Hopelessness Scale. The Beck Hopelessness Scale aims to determine the pessimism level of the individual with regard to the future. The questions are answered with yes or no and the scale results reflect the negative expectations. 1 point is given for the answer "No" to questions 1, 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 19 and for the answer "Yes" to questions 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 20. The minimal point to be achieved on the scale is 0, and the maximal point is 20. The hopelessness of the individual is accepted to be high when the achieved score is high. The achieved total score is accepted to be the hopelessness score. During the development of the scale some statements are taken from a scale where behaviors toward the future are measured, and the others are established from the complaints of psychiatric patients (Korap, 2000, 39). The first study on the scale in Turkey is conducted by Seber (1991). The compliance validity of the scale is examined and the correlation coefficients are determined to be 0.65 and 0.55 respectively. The Cronbach's Alpha reliability coefficient of 0.86 and the reliability coefficient calculated by the Pearson moments multiplication correlation of 0.737 is determined significant ($p < .001$).

Data Analysis

The Kolmogorov-Smirnov test was used in order to analyze the normality distributions of the data. The arithmetic mean, t-test and one-way variance analysis were applied for the statistical analysis of the perception score in normal distribution, and the Spearman's Rank Correlation coefficient, Mann-Whitney U, and the Kruskal Wallis H test was applied for the Beck Hopelessness Scale, which did not achieve normal distribution conditions. First, the Levene test was applied for the independent groups t-test and variance analysis, thus the homogeneity of the variances was determined. It was determined according to the Levene test that the variances were homogeneous ($p < .05$).

FINDINGS

In this section, the perceptions of the participants toward the teaching profession and their opinions regarding hopelessness are determined and compared according to different variables.

According to the results of the perception scale, pre-service teachers agreed most with the following item: “Knowing the features of the students eases the work of the teacher ($\bar{X}$ =4,44)” and agreed least with: “Teachers don’t care if what the work they do is good or what its result will be ($\bar{X}$ =2,38).” According to results of the hopelessness scale, “Things don’t go as I want them to go ($\bar{X}$ =0,49)” and “I don’t think that I will achieve the things I really miss ($\bar{X}$ =0,49)” have the highest hopelessness level mean.

T-test and Mann Whitney U test were used to see whether the pre-service teachers’ perception and hopelessness scores differed according to gender.

Table 1. Comparison of the perception score of the pre-service teachers according to gender

Dimension	Gender	n	$\bar{X}$	S	S.d	t	p
Perception Towards Teaching Profession	1. Male	30	128,53	15,22	47	1,03	.12
	2. Female	19	133,47	17,85			

According to table 1, the perceptions of the pre-service teachers toward the teaching profession don’t vary by gender [$t_{(47)}=1,03$, $p>.05$]. But the mean score of the female pre-service teachers ($\bar{X}$ =133,47) is higher than the mean score of the male pre-service teachers ($\bar{X}$ =128,53).

Table 2. Comparison of the hopelessness levels of the pre-service teachers according to gender

Dimension	Gender	n	$\bar{X}$	S	Mean Rank	Sum of Ranks	U	p
Hopelessness Level	Male	30	5,100	4,773	26,02	780,50	254,50	.52
	Female	19	4,263	4,080	23,39	444,50		

According to Table 2, the hopelessness levels of the pre-service teachers don’t vary by gender [$U=254,50$, $p<.05$]. The mean score achieved by the male pre-service in the “Beck Hopelessness Scale” is higher than the mean score achieved by the female pre-service teachers. Tables 3 and 4 present the results of ANOVA and the Kruskal-Wallis H test related to the comparison of perception and hopelessness level of pre-service teachers according to place of residence.

Table 3. Comparison of the Perception Score of the Pre-service teachers according to their Place of Residence

Dimension	Residence	n	$\bar{X}$	S	Sd	F	p
Perception Towards Teaching Profession	City	18	134,44	17,90	2-46	0,786	.46
	Town	20	129,35	20,52			
	Village	11	125,90	15,16			

As is clear from Table 3, the perceptions of the pre-service teachers toward the teaching profession don't vary by place of residence [$F_{(2-46)}=0,786$, $p>.05$]. The perception mean score achieved by the pre-service teachers who reside in cities ($\bar{X}=134,44$) is higher than the perception mean score achieved by the pre-service teachers who reside in villages ($\bar{X}=125,9091$).

Table 4. *Comparison of the hopelessness score of the pre-service teachers according to their place of residence*

Dimension	Residence	n	$\bar{X}$	S	Sd	χ^2	p
Hopelessness Level	City	18	5,27	4,61	2	4,482	.10
	Town	20	3,50	4,13			
	Village	11	6,27	4,69			

As is clear from Table 4, the hopelessness levels of the pre-service teachers don't vary by the place of residence [$\chi^2_{(2)}=4,482$, $p>.05$]. The highest hopelessness level belongs to the pre-service teachers who reside in villages.

Tables 5 and 6 present the results of ANOVA and the Kruskal-Wallis H test related to the comparison of perception and hopelessness level of pre-service teachers according to the reason for the choosing of the profession.

Table 5. *Comparison of the perception score of the pre-service teachers according to their reason for choosing the profession*

Dimension	Reason	n	$\bar{X}$	S	sd	F	p
Perception Towards Teaching Profession	Own Wish	26	133,03	19,84	2-46	2,093	.13
	Wish of Family	7	137,42	19,82			
	Forced to Due to My Score	16	123,18	13,48			

Table 5 clearly shows that the perceptions of the pre-service teachers toward the teaching profession don't vary by reason for the choosing of the profession [$F_{(2-46)}=0,135$, $p>.05$]. The least perception mean score ($\bar{X}=123,1875$) is the mean of the pre-service teachers who were forced to choose the profession due to their score.

Table 6. *Comparison of the Hopelessness Score of the Pre-service teachers according to their Reason for Choosing the Profession*

Dimension	Reason	n	$\bar{X}$	S	sd	χ^2	p
Hopelessness Level	Own Wish	26	4,46	3,75	2	0,080	.96
	Wish of Family	7	5,71	6,15			
	Forced to Due to My Score	16	4,87	5,03			

As observed in Table 6, the hopelessness levels of the pre-service teachers don't vary by their reason for choosing the profession [$\chi^2_{(2)}=0.08$, $p>.05$]. The pre-service teachers with the highest hopelessness level are the pre-service teachers who choose the profession due to the wish of the family.

To investigate whether there is a significant correlation between the perceptions of the pre-service teachers toward the profession and their hopelessness levels, Spearman's

correlation coefficient method was used since normal distribution conditions for the Beck Hopelessness Scale weren't achieved.

Table 7. *The relation between the professional perception and hopelessness level*

Perception Towards the Profession	Hopelessness Level
	-0,376

As is clear from Table 7, there is a moderate negative relationship between the perception toward the teaching profession and hopelessness levels of the pre-service teachers [$r=-0,376$; $p<.05$].

RESULT, DISCUSSION and SUGGESTIONS

It is determined that there is a significant, moderate level and negative correlation between the perceptions of the pre-service teachers toward the profession and their hopelessness level. Consequently, the correlation between the professional perception scale and the Beck hopelessness scale complies with the expected outcome at the beginning of the study. Accordingly, it can be stated that the hopelessness level of the pre-service teachers with a positive perception toward the teaching profession tends to decrease. When the professional perceptions of the persons are positive they love their profession, their thoughts about their profession positively influence their professional commitment and expectations from the future, and thus their hopelessness level decreases.

Akalın (2006) concluded in her thesis with the title "Comparison of the Professional Perception of Pre-School Teacher Candidates and Their Hope Levels Oriented Towards Future" that the pre-service teachers who have more positive professional perceptions tend to show less hopeless behavior. This study has reached similar results as well.

According to the findings of this study, it is seen that professional perceptions and hopelessness levels of the pre-service teachers showed no meaningful difference according to their gender, place of residence and reason for choosing the profession. Other similar studies support our findings as well. In this context, it is thought that in order to conduct the professional evaluation more comprehensively regarding the pre-service teachers, it will be useful to handle the perception and hopelessness levels with respect to other variables.

Gürbüz Türk and Genç (2004) have investigated the opinions of the pre-service teachers regarding the teaching profession in their study with the title "Opinions of the Pre-service Teachers Regarding the Teaching Profession." As a result of that study, it is determined that the pre-service teachers agreed with the positive opinions and did not agree with the negative opinions related to the teaching profession and moreover that positive and negative opinions showed no difference according to gender of pre-service teachers.

The difference of the hopelessness levels of the group according to the gender and the income level of the family is not found to be a statistically significant variable in the thesis of Şahin (2009) with the title "A desperation analysis of students of professional and technical educational institution with collaboration of the private sector."

Though the teachers had perceived themselves sufficiently in many subjects in the study where Gözütok et al. (2005) had determined the qualifications of the teachers, the

observation results indicated that the teachers were not as qualified as they perceived themselves. The findings indicated that they did not value the opinions of the students, establish a positive and democratic interaction environment in the class, have the expected qualification with regard to material preparation and utilization, organize activities pursuant to the levels of the students or design the activities in accordance with educational attainment. According to that result of the study, it can be thought that for the decision of the qualification of the teacher there might be a difference between the evaluation of the perception of the individual with regard to himself/herself and the observed effect.

Çakıroğlu (2008) has examined the self-efficacy of the pre-service teachers in Turkey and the USA in his study. According to the findings of the study, conducted by Turkish and American pre-service teachers, there was no significant difference according to the gender of the pre-service teachers. It was seen that the Turkish pre-service teachers had a higher self efficacy than the American pre-service teachers.

Suggestions

1. Descriptive and experimental research can be conducted in a larger research universe by using different scales in order to obtain different and more detailed information related to this study.
2. With respect to the importance of the teaching profession a countrywide professional guidance system where the interests and skills of the students will be determined and tracked, such as the primary education years through the whole educational life taking into consideration possible changes in the following years should established; the persons should be accepted to the faculties of education according to their appropriateness for the conditions required by the profession.
3. The living conditions of the teaching profession should be arranged by increasing the reputation of the profession, and thus the teaching profession can be transformed into a profession to be willingly preferred by the youth.
4. The workings which aim at improving the social status and the working conditions of the teaching profession should be conducted and thus the factors which concern the pre-service teachers and negatively affect their professional perception and their hopelessness levels should be minimized.
5. Despite the importance of professional education for the development of the country, the results to be obtained from the studies in which the reasons for the non-achievement of the desired targets in the education system will be of service to the arrangement of professional education. In addition to these findings it can provide great progress for the achievement of the requested level in our education system.

REFERENCES

- Adler, A. (1994). *İnsanı tanıma sanatı*. (Çev: K. Şipal). İstanbul: Say
- Akalın, Ö. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki algıları ile geleceğe yönelik umut düzeylerinin karşılaştırılması. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ceyhan, A. A. (2004). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1), 91-102.

- Çakıroğlu, E. (2008). The teaching efficacy beliefs of pre-service teachers in the USA and Turkey. *Journal Of Education For Teaching*, 34 (1), 33-44.
- Çelikel, F. Ç. & Erkorkmaz, Ü. (2008). Üniversite öğrencilerinde depresif belirtiler ve umutsuzluk düzeyleri ile ilişkili etmenler. *Nöropsikiyatri Arşivi*, 4, 122-129.
- Eren, E. (2006). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta.
- Erdem, A. R. & Anılan, H. (2000). Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 146-152.
- Gözütok, D. (1995). *Öğretmenlerin demokratik tutumları*. Ankara: Türk Demokrasi Vakfı
- Gürbüzürk, O. & Genç, S. Z. (2004) Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (7), 47-62
- Gürol A., Altunbaş S. & Karaaslan N. (2010). Öğretmen adaylarının öz yeterlik inançları ve epistemolojik inançları üzerine bir çalışma. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5 (3), 1395-1404.
- İnceoğlu, M. (2010). *Tutum, algı ve iletişim*. Ankara: Beykent Üniversitesi Yayınevi.
- Karasar, N. (2003). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kashani, J. H., Soltys, S. M., Dandoy, A. C., Vaidya, A. F. & Reid, J. C. (1991). Correlates of hopelessness in psychiatrically hospitalized children. *Comprehensive Psychiatry*, 32 (4), 330-337.
- Korap, S. (2000). Hemodiyaliz hastalarında depresyona bilişsel yaklaşım. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Öngider, N. (1997). Kronik fiziksel hastalığı olan kişilerde umutsuzluk ve yaşamı sürdürme nedenlerinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- Seber G (1991). Beck umutsuzluk ölçeğinin geçerliliği ve güvenilirliği üzerine bir çalışma. *Yayınlanmamış Doçentlik Tezi*. Anadolu Üniversitesi Tıp Fakültesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Senemoğlu, N. (1997). *Gelişim öğrenme ve öğretim kuramdan uygulamaya*. Ankara: Spot.
- Soodak, L. C. & Podell, D. M. (1993). Teacher efficacy and bias in special education referrals. *Journal of Educational Research*. 86, 247-253.
- Şahin, B. (2009) Özel sektör işbirlikli bir mesleki ve teknik eğitim kurumu öğrencilerinin umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şimşek, H. (2003). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1). http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_II/ozetler/huseyin_simsek.htm.
- Şişman, M. & Acat, B. (2003). Öğretmenlik uygulaması çalışmalarının öğretmenlik mesleğinin algılanmasındaki etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (1), 235-250.
- Tschannen-Moran, M. & Hoy, A. W. (2001). Teacher efficacy: capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17 (7), 783-805.
- Üngüren, E. & Ehtiyar, R. (2009). Türk ve Alman öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin karşılaştırılması ve umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörlerin belirlenmesi: Turizm eğitimi alan öğrenciler üzerinde bir araştırma. *Journal of Yasar University*, 14, 2093-2127.

Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmen Adaylarının Mesleğe Karşı Algı ve Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi⁵

Bahar DİNÇER⁶, Süha YILMAZ⁷ & Cenk KEŞAN⁸

Giriş

Eğitim fakültelerinde okuyan ve geleceğin öğretmenleri olacak öğretmen adaylarının; öğretmenlik mesleğini sevmelerinin, mesleklerini başarıyla yürütebilmeleri için bir ön koşul olduğu bilinmektedir. Öğretmenlerin mesleklerine yönelik tutum ve algıları, öğretmenlik mesleğinin yerine getirilmesinde büyük önem taşımaktadır (Erdem & Anılan, 2000). Eğitim sisteminin kuşkusuz en önemli unsuru olan öğretmenlik, öğrencileri dolayısıyla toplumu tüm yönleriyle etkileme gücüne sahip mesleklerin başını çekmektedir. Üstlenilen sorumluluk, toplumsal beklentiler, kazanılması gereken nitelikler ve davranışlar göz önüne alındığında, öğretmenliğin sanıldığı kadar aksine herkes tarafından yapılamayacak bir meslek olduğu kolayca anlaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının seçimi, hizmet öncesi eğitimleri ve atanma öncesinde yeterli formasyona sahip oluşları ve mesleki değerlendirmeleri öğretmen yetiştirmede önem teşkil eden noktalardır (Şimşek, 2005, 25).

Bu bağlamda, öğretmen adaylarının meslekleri ile ilgili algıları; mesleği nasıl icra edecekleri ile ilgili önemli ipuçları vermektedir. Algılama; insanların çeşitli duyuları yardımıyla çevrelerinden elde ettikleri bilgileri bir araya getirip organize ederek kendileri için anlama ya da yoruma kavuşturmalarına ilişkin süreçlerdir (Eren, 2006, 69). Öğretmen adaylarının bilgi, beceri ve deneyim bakımından kendilerini algılama biçimleri, meslek yaşamları boyunca etkili öğretim hizmeti vermelerinde önem taşımaktadır. Eğitim alanında öğretmenlerin öz algılamalarıyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde; öğretmen algılamalarının istenen düzeyde olmasının, onların akademik başarı, performans, öğretim sürecinde karşılaştığı sorunlara karşı dayanma gücü verdiğini ve öğretim metotları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (Tschannen-Moran & Hoy, 2001).

Soodak ve Podell (1993) öz yeterlik algısı yüksek olan öğretmenlerin, mesleki yeteneklerine olan güvenlerinin yüksek olduğu ve öğrenme konusunda zorluk çeken öğrenciler ile ilgilenme durumunda olumlu tutum sergiledikleri görüşünü ileri sürmüşlerdir. Alan yazına bakıldığında da, öz-yeterlilik algıları yüksek olan öğretmenlerin sınıf ortamında, öğrencilerinin bilgiyi anlamlandırmasını sağlayarak öğrenci merkezli bir yaklaşım geliştirmeye özen gösterdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin öz-yeterlilik algılarının sınıf yönetimi becerileri, öğrenciler için seçilen öğretim yöntem-tekniklerinin tercihleri ve öğrencilerin başarılı olmaları için harcanan çaba düzeyleri ile ilişkili olduğu önemli bir gerçektir (Gürol, Altunbaş & Karaaslan, 2010).

⁵This study was presented as oral presentation in "8th International Computer & Instructional Technologies Symposium" at Trakya University on 18- 20 September 2014

⁶PhD Student - Dokuz Eylül University, Institute of Educational Sciences, Department of Elementary Mathematics Teacher Education - bahardincer87@hotmail.com

⁷Assist. Prof. Dr. - Dokuz Eylül University, Buca Faculty of Education, Department of Mathematics Education - suha.yilmaz@deu.edu.tr

⁸ Assist. Prof. Dr. - Dokuz Eylül University ,Buca Faculty of Education, Department of Mathematics Education - cenk.kesan@deu.edu.tr

Araştırmanın bir diğer konusu olan umutsuzluk düzeyini kavramak için önce umut kavramına yönelik çalışmaların incelenmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir. Umud, geleceğe yönelik duyguların ve beklentilerin olumlu oluşunu ifade eden ve karşılaşılabilecek olumsuz durumlarla mücadele etme gücü veren bir olgudur. Verdiği bu güçle bireyin kendisini başarabileceğine, olumsuzlukların üstesinden gelebileceğine inandırmasını sağlamaktadır (Çelikel & Erkorkmaz, 2008). Umutsuzluk ise geleceğe yönelik olumsuz bakış açısını, azalmış beklentiyi, iyiye dair inançsızlığı ve isteksizliği belirtmektedir (Ehtiyar & Üngüren, 2009). Eğitim ve umutsuzluk düzeyinin ilişkisi incelendiğinde ise okul problemlerinin umutsuzluk ile ilişkili olduğu görülmektedir (Kashani vd., 1991). Senemoğlu (1997) öğretmenlerin öğrencilerin kişilik özelliklerinin oluşumunu doğrudan etkilediklerini, onları toplumsal yaşama hazırladıklarını ve geleceğini şekillendirdiklerini vurgulamaktadır. Bu açıdan bakıldığında öğrencinin umutlu olmasında, öğretmenin önemli bir rol üstlendiği anlaşılmaktadır. Umud kavramı öğretmenler açısından sadece öğrencilere aşılması gereken bir duygu olmaktan öte, öğretmenin kendi yaşantısı için de önem taşımaktadır. Türkiye’de öğretmenlerin ekonomik ve sosyal statü gibi boyutlarda yaşadığı sorunların, bu mesleği icra eden bireylerin geleceğe dair bakış açısını ve meslekle ilgili duygularını olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Bu etkiyle öğretmen adaylarının, kendilerini mesleğe yeterince hazırlayamaması ve çeşitli adaptasyon sorunlarıyla karşılaşması söz konusu olmaktadır (Ceyhan, 2004, 98).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik algı ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırılmasının, öğretmen adaylarında istedik davranışlar geliştirmek ve bunun olumlu yansımalarını öğrencilerde görmek açısından oldukça faydalı olacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda öğretmen adaylarının mesleğe yönelik algı ve umutsuzluk düzeylerinin bağlı olduğu faktörlerin incelenmesi, mesleki değerlendirmenin daha kapsamlı yapılması bakımından önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın amacı, “Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Bölümü’nde okuyan son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleği ile ilgili mesleki algı ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin ve bu değerlendirmenin bağlı olduğu faktörlerin belirlenmesidir. Bu amaca ulaşmak için şu sorulara yanıt aranmıştır: 1) Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin algı ve umutsuzluk düzeyleri nasıldır? 2) Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin algı ve umutsuzluk düzeyleri cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır? 3) Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin algı ve umutsuzluk düzeyleri ikamet yerine göre farklılaşmakta mıdır? 4) Öğretmen adaylarının mesleği seçme nedenleri ile öğretmenliğe ilişkin algı ve umutsuzluk düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu araştırma, öğretmenlik mesleğine yönelik algı ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişki ve bunların bağlı olduğu faktörleri incelemek üzere kullanılan nicel araştırma desenlerinden tarama modelinde ilişkisel (bağlantısal) bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu mevcut haliyle ortaya koymayı amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan birey, nesne veya diğer olaylar kendi koşulları içinde müdahale edilmeden var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2003, 77).

Araştırmanın çalışma grubunu 2013–2014 eğitim-öğretim döneminde İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği

Bölümü dördüncü sınıfta öğrenim gören 60 lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada eksik doldurulan ölçeklerin değerlendirme dışı bırakılması sonucu 49 öğretmen adayının ölçeği değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Algı Ölçeği” ve “Beck Umutsuzluk Ölçeği” kullanılmıştır. *Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Algı Ölçeği*: Ölçek Şişman ve Acat (2003) tarafından hazırlanmıştır. Ön uygulamadan alınan veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda ölçeğin Cronbach alfa katsayı 0.83 olarak hesaplanmıştır. Yapılan bu uygulamalar sonucunda öğretmenliğin sosyal statüsüne ilişkin 8, etik yönüne ilişkin 8, alan bilgisine yönelik 8, mesleki formasyona ilişkin 7 ve öğretmen adaylarının yeterliliğine ilişkin 6 soru seçilerek nihai amaca ulaşılmıştır. Ölçekte her bir sorunun karşısına ‘bütünüyle katılıyorum-hiç katılmıyorum’ ifadeleri arasında yer alan değerlendirmelerin bulunduğu beşli Likert tipi bir ölçek verilmiştir.

Beck Umutsuzluk Ölçeği: Beck Umutsuzluk Ölçeği ile bireyin geleceğe yönelik karamsarlık derecesinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Sorulara evet-hayır şeklinde cevap verilmekte ve ölçek sonuçları negatif beklentileri yansıtmaktadır. Alınan puanlar yüksek olduğunda bireydeki umutsuzluğun yüksek olduğu varsayılmaktadır. Elde edilen toplam puan *umutsuzluk puanı* olarak kabul edilmektedir. Türkiye’de ölçek üzerindeki ilk çalışma Seber (1991) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin uyum geçerliğine bakılmış ve korelasyon katsayıları sırasıyla 0,65 ve 0,55 bulunmuştur. Güvenirlik için saptanan Cronbach Alfa katsayısı 0,86, Pearson momentler çarpımı korelasyonu ile hesaplanan güvenirlik katsayısı 0.737 olarak ileri derecede anlamlı ($p < 0.001$) bulunmuştur.

Verilerin normallik dağılımlarını analiz etmek için Kolmogorov-Smirnov testi kullanılmıştır. Araştırmanın verilerini çözümlemede normal dağılım özelliği gösteren öğretmenlik mesleğine yönelik algı ölçeği için t-testi, tek yönlü varyans analizi ;normal dağılım özelliği göstermeyen Beck Umutsuzluk Ölçeği için non-parametrik analiz yöntemlerinden Spearman Sıralama Korelasyon katsayısı, Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Bağımsız gruplar t testi ve varyans analizi için önce Levene Testi uygulanmış ve varyansların homojenliği test edilmiştir Levene testi sonuçlarına göre varyansların homojen ($p < .05$) olduğu saptanmıştır.

Bulgular

Bu kısımda ilk olarak katılımcıların öğretmenlik mesleğine yönelik algıları ve umutsuzluk ile ilgili görüşleri belirlenmiş, çeşitli değişkenlere göre karşılaştırılmıştır. Öğretmenlik mesleğine yönelik beş ayrı algı boyutu içinde mesleki formasyona ilişkin algı cümlelerinin en yüksek ortalamaya sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Ölçek genelinde en yüksek puanla katılım gösterilen madde mesleki formasyona ilişkin “Öğrencilerin özelliklerini bilmek öğretmenin işini kolaylaştırır.” maddesidir. En düşük puanla katılım gösterilen madde ise etik algılara ilişkin “Öğretmen yaptığı işin neye yaradığı veya sonuçlarının ne olacağı ile ilgilenmez.” maddesidir.

Umutsuzluk ölçeğine ortalama değerleri incelendiğinde ise, “İşler bir türlü benim istediğim gibi gitmiyor.” ve “Gerçekten özlediğim şeylere kavuşabileceğimi ummuyorum.” umutsuzluk cümlelerinin en yüksek umutsuzluk değeri ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin algısı ve umutsuzluk düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Ancak kadın öğretmen adaylarının algı puanı

daha yüksek çıkarken, erkek öğretmen adaylarının ise umutsuzluk puanları daha yüksek çıkmıştır.

Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin algıları ikamet yerine göre farklılaşmamaktadır. İl merkezinde ikamet eden öğretmen adaylarının , “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Algı Ölçeği”nden aldığı puan ortalaması, araştırmaya katılan köyde ikamet eden öğretmen adayların puan ortalamasından daha yüksek çıkmıştır. Öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeyleri de ikamet yerine göre farklılaşmamaktadır. En yüksek umutsuzluk düzeyinin ise köyde ikamet eden öğretmen adaylarına ait olduğu saptanmıştır.

Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin algıları ve umutsuzluk düzeyleri mesleği seçme nedenlerine göre farklılaşmamaktadır. Öğretmenlik mesleğine dair algısı en düşük olanların, mesleği puanına göre mecburen seçen öğretmen adayları olduğu ; en yüksek umutsuzluk düzeyine sahip olanların ise mesleği ailesinin isteğine göre seçen öğretmen adayları olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik algı ve umutsuzluk düzeyleri arasında orta düzeyde ve negatif yönde ilişki olduğu saptanmıştır . Buna göre öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu algısı olan öğrencilerin, umutsuzluk düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik algı ve umutsuzluk düzeyleri puanları arasında orta düzeyde, negatif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla mesleki algı ölçeği ile Beck umutsuzluk ölçeği arasındaki korelasyon araştırmanın başında beklenene uygundur. Buna göre öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu algısı olan öğrencilerin, umutsuzluk düzeylerinin düşük olduğu söylenebilir. Kişilerin mesleki algılarının olumlu olması, mesleklerini sevmeleri ve mesleklerine duydukları bağlılık, meslekleri hakkındaki düşüncelerinin olumlu olması; gelecek beklentilerini de olumlu etkilemekte dolayısıyla da umutsuzluk düzeyleri düşmektedir.

Araştırma bulgularına göre, öğretmen adaylarının mesleki algı ve umutsuzluk düzeylerinin cinsiyet, ikamet yeri ve mesleği seçme nedenleri açısından anlamlı farklılık göstermediği görülmüştür. Benzer çalışmalar da bu sonuçları destekler niteliktedir. Bu bağlamda, öğretmen adaylarına yönelik mesleki değerlendirmeyi daha kapsamlı yapmak amacıyla, algı ve umutsuzluk düzeylerinin farklı değişkenler açısından ele alınmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

Gürbüz Türk ve Genç (2004) “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri” isimli araştırmasında 180 öğretmen adayı üzerinden öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Sonuçta, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği ile ilgili olumlu görüşlere katıldıkları, olumsuz görüşlere katılmadıkları; cinsiyete göre, öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşler arasında fark olmadığını saptamıştır. Bu durum araştırma sonuçlarını desteklemektedir.

Gözütok ve diğerlerinin (2005) öğretmen yeterliklerini belirlemeye yönelik yaptıkları çalışmada öğretmenlerin birçok konuda kendilerini yeterli algıladıkları halde; gözlem sonuçları, öğretmenlerin kendilerini algıladıkları kadar yeterli olmadıklarını göstermiştir. Bulgular öğretmenlerin, öğrenci görüşlerine değer vermediklerini; sınıfta olumlu bir demokratik etkileşim ortamı oluşturmadıklarını; materyal hazırlama ve kullanmada, öğrencilerin düzeyine uygun etkinlik düzenlemede ve etkinlikleri programdaki kazanımlara uygun olarak tasarlamada beklenen yeterliğe sahip olmadıklarını göstermiştir. Bu çalışma

sonucuna göre öğretmen niteliğine karar verilmesinde, sadece bireyin kendine yönelik algısını değerlendirme ile gözlenen etki arasında fark olabileceği durumu düşünülebilir.

Öneriler

1. Araştırma ile ilgili olarak daha çeşitli ve detaylı bilgi edinmek için, farklı ölçekler kullanılarak, daha geniş araştırma evrenlerinde betimsel ve deneysel çalışmalar yapılabilir.
2. Öğretmenlik mesleğinin önemine binaen ülke çapında öğrencilerin ilköğretim yıllarından başlanarak ilgi ve yeteneklerinin tespit edileceği, ilerleyen yıllarda olabilecek değişikliklerin de göz önüne alınarak tüm eğitim hayatı boyunca takip edileceği bir mesleki yönlendirme sistemi kurulmalı; kişiler mesleğin gerektirdiği şartlara uygunlukları ölçüsünde eğitim fakültelerine alınmalıdırlar.
3. Öğretmenlik mesleğinin yaşam koşullarının düzenlenerek ve toplumdaki saygınlığını arttırıcı çalışmalarla, gençler için isteyerek tercih edilecek bir meslek haline dönüşmesi sağlanmalıdır.
4. Öğretmenliğin çalışma şartlarını ve günümüzdeki toplumsal statüsünü arttırıcı çalışmalar yapılarak öğretmeni adaylarını endişelendiren mesleki algılarını ve umutsuzluk düzeylerini olumsuz etkileyen faktörler en aza indirilmelidir.
5. Ülke kalkınmasında mesleki eğitimin önemine rağmen, henüz bu alanda istenen hedeflere ulaşamamasının nedenlerinin belirlenebileceği araştırmalardan elde edilecek veriler, mesleki eğitimin yeniden düzenlenmesine ışık tutacaktır. Aynı zamanda bu bilgi ve bulgular eğitim sistemimizde istenilen sonuçlara ulaşmada önemli mesafeler alınmasını sağlayabilir.

Anahtar Sözcükler: Algı, Mesleki algı, Umutsuzluk düzeyi

Atıf için / Please cite as:

Dinçer, B., Yılmaz, S. & Keşan, C. (2015). The investigation of professional perception and hopelessness levels of computer and instructional technologies pre-service teachers [Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının mesleğe karşı algı ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 5 (1), 191-204. <http://ebad-jesr.com/>